

4 DRUŠTVO
DPUŠTBONovosti
Tjednik za racionalnu manjinu
#969, petak, 13. srpnja 2018.Za razliku od stranih medija koji se sve češće ograđuju
od **seksizma**, hrvatski i dalje posežu za mizoginijomPIŠE Ana Brakus
ILUSTRACIJA Alem Ćurin

Svjetsko seksističko prvenstvo

I tijekom aktualnog Svjetskog prvenstva hrvatski **mediji žene** isključivo prikazuju stereotipno: HTV pobjede slavi **seksističkim** ispadima i uputama kako pretući **ženu**, a portali i dnevne novine svakodnevno ih prikazuju kao **seksualne** objekte koji uljepšavaju 'mušku igru'

CURICE, pakirajte torbice', tim je naslovom prije četiri godine dnevni list 24sata ispratio reprezentaciju Hrvatske sa Svjetskog nogometnog prvenstva u Brazilu. Manji dio javnosti, predvođen femi-

nistkinjama, osudio je **seksizam** istaknut na naslovnoj stranici, a veći, glasnjiji, osudio je usporedbu usporedbu – jer dečki, iako su izgubili, izgubili su muški. Na društvenim mrežama tada su se nizale obrane Vatrelih, koji nikako nisu zaslužili da ih se 'tako vrijeđa'.

U trenutku pisanja ovoga teksta samo jedna pobjeda hrvatsku reprezentaciju dijeli od moskovskog finala Svjetskog prvenstva. Zbog toga 'naši dečki' danas igraju hramo, skaču, brane i ne odustaju ni kada im protivnik prvi zatrese mrežu. Drugim rije-

čima, zaključuje se u hrvatskim medijima, sada 'igraju muški'. Iako je takvih primjera mnogo, u sirovom pristupu prednjači JOŠKO JELIČIĆ, bivši reprezentativac i aktualni komentator nogometnog prvenstva u HTV-ovoj emisiji 'Zabivaka'. Kako su primijetili novinari Večernjeg lista, u zasebnu kategoriju spadaju one izjave u kojima Jeličić 'slučajno pardonira'. 'Po meni Albanija, pardon Švicarska, igra jako dobro', pardonirao je tako u jednom slučaju, a u drugom jer je 'MARADONA imao dobru robu, pardon, garderobu'. Međutim, Jeličić kao iz rukava i uz osmijeh na licu gledateljima i gledateljicama nudi i školske primjere **seksizma**. Jednu je pobjedu tako uzbuđeno proslavio uz usklik: 'Momci, svaka vam dala!' Nakon druge, one protiv Rusije, momcima je poručio da 'nemaju muda, nego nojeva jaja'. Komentirajući istu utakmicu, koju je u VIP loži uz predsjednika FIFA-e GIANNIJA INFANTINA i ruskog premijera DMITRIJA MEDVEDEVA, gledala i predsjednica Hrvatske KOLINDA GRABAR-KITAROVIĆ, Jeličić nam je pokazao što još krije u širokom asortimanu **seksizma**. 'Lijepo se stesala, a snimio sam i Medvedeva da ju je škicknuo par puta preko Infantina. Jesi li ti primijetio STIPE?', pitao je Jeličić svog komentatorskog kolegu. Za to vrijeme predsjednica je jurila u još jedan potpuno neprimjereni posjet svlačionici hrvatske momčadi.

A dok Vatreli pobjeđuju, etiketa 'curica' pripala je drugim timovima. No njeno značenje ostalo je isto: izostanak hrabrosti, karaktera, preglumljeno bacanje po terenu nakon minornog ili nikakvog kontakta. Jednom riječju – ona je oznaka za gubitnike. 'SAMPAOLI je rekao da su oni dominirali. Ne znam što je on gledao, ja sam vidio Argentine koji padaju i plaču kao curice', komentirao je tako reprezentativac Šime VRSALJKO izjavu argentinskog izbornika nakon pobjede Hrvatske.

ZA to vrijeme na britanskoj javnoj televiziji događaju se pomaci. Zakašnjeli, minimalni, ali ipak pomaci o kojima u Hrvatskoj možemo tek sanjati. Najprije su BBC i ITV u analitičke emisije nakon utakmica pozvali bivšu nogometašicu ALEX SCOTT i aktualnu englesku reprezentativku i igračicu Juventusa ENIOULU ALUKO. Potom je VICKI SPARKS, komentatorica BBC-a, postala prva **žena** koja je u prijenosu uživo pratila susret muškog svjetskog nogometnog prvenstva. 'Događaj za povijest', kako ga je okarakterizirala organizacija Women in Football, nije prošao bez mizoginog negodovanja muškaraca, upakiranog u najprozirnije priče o 'osobnim preferencijama'. Gostujući u emisiji 'Dobro jutro, Britanijo', nekadašnji nogometaš JASON CUNDY usprotivio se Sparksinom komentiranju, jer je, prema njegovom mišljenju, iako 'izrazito stručno' govorila 'prepiskutavo'. Voditelj PIERES MORGAN i voditeljica SUSANNA REID prozreli su o čemu je zapravo riječ, pa mu je Reid poručila da je njegova zamjerka poprilično licemjerna jer bi se zapravo njegov glas mogao opisati 'piskutavim'. Morgan je otišao korak dalje i upitao ga ne misli li da je zvučao poput 'seksističke svinje'. Neposredno nakon suprotstavljanja u emisiji, ali i brojnih komentara na društvenim mrežama, Cundy se ispričao i samog sebe nazvao idiotom.

Englezi, polufinalni protivnici Hrvatske, izrazitu su vidljivost tijekom ovog prvenstva dobili i zbog **kampanje** kojom se osvještava porast **nasilja** prema **ženama** nakon poraza njihove reprezentacije, odnosno tijekom velikih nogometnih natjecanja.

Prvak **seksističkih** istupa
– Joško Jeličić (Foto: HRT)

FOTO: NIKAD LJEPŠI MUNDIJAL /
Navijačice iz cijelog svijeta pokazale
kako navijanje može biti itekako seksi

Kampanju 'Ne baš tako lijepa igra' pokrenuo je Nacionalni centar za **nasilje** u obitelji. Idejna rješenja **kampanje** izrađena su za nekoliko zemalja, a u na engleskoj inačici prikazuje se lice obličeno krvlju u obliku križa, evocirajući zastavu sv. Jurja, uz slogan 'Ako Englesku potuku, i nju će' ('If England gets beaten, so will she'). Nacionalni centar sličnu je inicijativu pokrenuo i 2014., a podaci prikupljeni nakon svjetskih prvenstava 2002., 2006. i 2010. godine pokazuju da se broj prijavljenih slučajeva **obiteljskog nasilja** u toj zemlji osjetno povećala dan nakon odigrane utakmice, i to neovisno o rezultatu. Tih je incidenata 38 posto više nakon što Engleska izgubi, a 26 posto ako pobijedi. Najviše ih je zabilježeno u vikendima nakon ispadanja s natjecanja.

Za razliku od britanske, hrvatska javna televizija odlučila je svoje gledatelje podučiti kako najbolje pretući **ženu**. Odmah nakon utakmice Francuske i Argentine pušten je skeč iz 'Zurkine škole navijanja', emisije snimljene za Europsko prvenstvo u Austriji i Švicarskoj 2008. U skeču glumac RENE BITORAJAC u ulozi Zurke poručuje da je nogomet 'muški sport u kojem **žene** ak' nisu mažoretkinje nemaju kaj tražit ni na terenu, ni oko njega'. Zurka ima rješenja i za one **žene** koje nekako ipak završe na tribinama. 'Ukoliko su cure ili **žene** iz protivničkog tabora agresivne, iako niste primitivac koji inače tuče **žene**, barem ne izvan kuće, obračunajte se s njima - muški. Udarajte **žene** tamo gdje su one najslabije, a **žene** su slabe na frajere, lov, aute i bunde. Zato je novčanikom opalite po labrnji, tak da se od parkiranog auta odbije u izlog krznarije. Ali izbjegavajte takve susrete. Ruske, ukrajinske pa i švedske navijačice mogu biti itekako gostoljubive, ha-ha', mogli smo čuti u jednom od najgledanijih termina na HTV-u. Zbog 'Zurkine škole navijanja', Vijeće za elektroničke medije prijave je zaprimilo još 2008., a ove godine, kako je Novostima potvrdila pravobraniteljica za ravnopravnost spolova VIŠNJA LJUBIČIĆ, prigovore je zaprimio i njen uređ. HRT-u je poslano upozorenje i zatraženo je očitovanje. Pravobraniteljica se oglasila i priopćenjem. 'Nedopustivo je da javna televizija, ali i bilo koji drugi javni medij, smatra primjerenim emitirati sadržaje koji se šale na račun nasilja prema ženama u situaciji u kojoj su u posljednjih pet godina u Hrvatskoj 90 žena ubili njihovi supruzi/partneri/bivši supruzi ili bliske osobe, a femicid čini 25-30 posto svih ubojstava', navodio se u priopćenju koje potpisuje pravobraniteljica.

Problematicni medijski prikazi ne staju samo na HRT-u.

Ako **mediji** u vrijeme nogometnog prvenstva i spomenu **žene**, radi se isključivo o **seksualnoj** objektivaciji. Pišu se članci o dijelovima tijela kojima navijačice bodre nogometaše i o tome koja je **žena**

najzgodnija u 'kockicama' te su isti često opremljeni obezglavljenim fotografijama ženskog tijela. Navijačice se ne promatra kao obožavateljice sporta, već kao objekte koji uljepšavaju utakmice te ih se predstavlja kao **žene** koje se natječu u ljepoti. Nadalje čitamo o partnericama nogometaša i o tome koja je ljepša, a najnoviji trend u medijima je čuđenje kako te **žene** nisu samo lijepe, nego imaju i diplome. **Žene** se ne navodi imenom i prezimenom, već se uvijek radi o vlasnicama najboljih dijelova tijela, djevojkama nogometaša i **ženama** koje su na utakmicu došle samo kako bi plijenile pažnju. Vulgarnim naslovima izvještava se i o pjevačicama, glumicama i ostalim javnim osobama koje npr. objave navijačku fotografiju na svojim profilima na društvenim mrežama. Drugim riječi-

ma, **žene** se u izvještavanju o nogometnom prvenstvu koristi kao **seksualne** objekte koji uljepšavaju 'mušku igru' - rekla je za Novosti NATAŠA VAJAGIĆ, voditeljica sve popularnije Facebook-stranice 'Seksizam naš svagdašnji' i aktivistkinja u porečkom Centru za građanske inicijative.

I dok hrvatski portali bez imalo razmišljanja perpetuiraju stereotipe o **ženama** na tribinama kao akseosierima koje kamera može uhvatiti u dosadnijim trenucima utakmice da posluže kao melem za oči muškog promatrača i objavljuju beskonačne količine galerija najljepših navijačica, jedna od najvećih svjetskih foto agencija upravo se iz tog razloga našla u problemu. Getty Images objavio je galeriju fotografija 'Najseksi navijača', na kojima su, naravno, isključivo bile prikazane **žene**. Galerija je

Dok traje prvenstvo, proizvođači ženama nude popuste na svoje proizvode, tako da i one imaju što kupovati dok njihovi muževi gledaju utakmice - kaže aktivistkinja Nataša Vajagić

našla na masovno neodobravanje te prozivanje agencije zbog otvorenog **seksizma**, pa ju je Getty Images povukao i ispričao se. Uz sporne medijske prikaze ponovno primjećujemo da se različiti proizvođači obraćaju **ženama**, nudeći im popuste na svoje proizvode dok traje prvenstvo, tako da i one imaju što kupovati dok njihovi **muževi** gledaju utakmice - rekla nam je Nataša Vajagić.

U HRVATSKOJ je takvih primjera mnoštvo, no zasigurno je najdalje otišla ruska franšiza Burger Kinga, lanca brze hrane. Na društvenim mrežama objavili su oglas da će one **žene** koje zatrudne s nogometašem, sudionikom Svjetskog prvenstva, tako osigurati 'uspjehe ruskog tima i generacijama koje dolaze', pa će biti nagrađene cjeloživotnom zalihom njihovog najpoznatijeg burgera. Nakon prozivki, ponovno su uslijedile isprike.

Duboka ukorijenjenost **seksizma** i patrijarhalnog viđenja sporta jednako je, ako ne i očiglednija u medijskom, organizacijskom i svakom drugom tretmanu ženskog sporta. Nepostojeći ili dramatično lošiji uvjeti za razvoj ženskog sporta su transkontinentalni, baš kao što je to slučaj i s nagradnim iznosima koje ostvaruju sportašice koje sudjeluju na najprestižnijim natjecanjima. Tako, primjerice, pobjednice ženskog Svjetskog nogometnog prvenstva osvaja ju tek dva milijuna, naprema muških 38 milijuna dolara. Praćenje susreta ženskog sporta u udarnim terminima u većini svijeta, a tako i u Hrvatskoj, nedosanjani je san. Donedavni predsjednik FIFA-e SEPP BLATTER predložio je 2004. nogometašicama da tom problemu doskoče igranjem u užim i kraćim dresovima. Čak i kada postizu nevjerojatne rezultate, bilo za svoje nacionalne timove, bilo u individualnim natjecanjima, ženski se uspjesi brišu i ne smatraju dovoljno vrijednima za upisivanje u kolektivnu memoriju. Muški sport ostaje norma, njihovi uspjesi predstavljaju uspjeh nacije, jer 'naši dečki igraju za nas'. Odrasle 'curice' igraju tek za sebe, iz hobija, prije nego što se nakon velikih natjecanja vrate svojim **obiteljskim** životima.

Kako bi zapravo trebalo iskazati poštovanje sportašicama i reagirati na **seksizam** imali smo priliku vidjeti na Olimpijskim igrama 2016. 'Prva ste osoba koja je osvojila dvije uzastopne zlatne medalje na Olimpijskim igrama u tenisu. Nevjerojatan poduhvat, zar ne?', pitao je tada engleski novinar JOHN INVERDALE, inače poznat po **seksističkim** ispadima, tenisača ANDYJA MURREYJA. 'Zapravo mislim da su VENUS i SERENA WILLIAMS osvojile svaka po četiri zлата', odgovorio mu je Murrey i pokazao da se može drugačije. ■

Žene, djevojke, majke

Tijekom muškog Svjetskog nogometnog prvenstva 2006. u Njemačkoj jednom britanskom tabloidu postalo je predugačko pisati izraz *wives and girlfriends* odnosno **žene** i djevojke nogometaša, pa je uvriježio akronim WAGS. Hrvatski **mediji** sa zakašnjenjem su se priključili tom **seksističkom** trendu, pa se masovnije korištenje termina WAGS, koji djevojke i **žene** svodi isključivo na nogometaševe **supruge** ili djevojke, koriste tek od ovog prvenstva. Net.hr je tako čitateljima ponudio listu najpopularnijih WAGSica, a 24sata je naslovom poručio: 'Britanci su ljubomorni: Vi imate ljepše WAGSice, mi bolje igramo.' Jutarnji list je uz nadnaslov 'Lijepa Ivana' pred polufinalni susret donio tekst, naslovljen 'Seksi **žena** DOMAGOJA VIDE pripremila se za prvenstvo', o njezinim odjevnim kombinacijama. 'WAGSice' pohvale dobivaju rijetko i nauštrb drugih **žene**, najčešće ako su im profili na društvenim mrežama

nepostojeći ili privatni. U tom ih se slučaju počasti naslovima poput onog Indexovog 'Samozatajna **supruga** hrvatskog reprezentativca nije tipična **žena** nogometaša'. Neimenovana '**supruga**', doznajemo u tekstu, jest JELENA KALINIĆ.

O IVI OLIVARI PUHALO, timskoj menadžerici hrvatske reprezentacije zaduženoj za brojne ključne organizacijske zadatke, hrvatski **mediji** često nemaju druge usporedbe od one da se o igračima brine 'poput majke'. Sama menadžerica je u ovoj prilogi u HTV-ovoj 'Zabivak' nabrojala seksističke uvrede s kojima se susrela. Nakon priloga vidno zbunjeni voditelj emisije MARKO Šapit priupitao je sudačkog eksperta MATEA BEUSANA kako bi se njegovu ulogu, poznatu kao 'Oko sokolova', nazvalo da je umjesto njega u studiju **žena**. Beusan, u nevjerici, pitanje nije ni shvatio, a kada ga je Šapit pojasnio, rezignirano su zaključili: 'Valjda sokolka.'